

ФРАНЦ КАФКА

ПЪРВА ГОРЕСТ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Един артист на трапец — а както е известно, това изкуство, упражнявано високо под куполите на големите вариететни театри, е измежду най-трудните от всички, постижими за човека, — отначало само от стремеж към съвършенство, а после и поради станалата вече тиранична привичка, бе устроил живота си така, че докато работеше в едно заведение, оставаше денонощно на трапеца. Всичките му, впрочем твърде скромни, потребности бяха задоволявани от сменящи се прислужници, които дежуреха долу и в специално конструирани съдове качваха или смъкваха всичко, от което горе имаше нужда. За околните не произлизаха особени затруднения от този начин на живот; само по време на другите номера от програмата бе малко смущаващо, че той виси горе, а това не можеше да се скрие, и макар в подобни случаи той най-често да се държеше тихо, сегиз-тогиз някой поглед откъм публиката се отклоняваше към него. Но дирекциите му прощаваха всичко, понеже бе изключителен, незаменим артист. Също тъй, естествено, схващаха, че той живее по този начин не от своеволие, а всъщност само така, чрез непрекъснато упражняване може да съхрани себе си, само така може да държи изкуството си в съвършенство.

Но освен това горе бе и здравословно, а когато през по-топлите месеци разтваряха страничните прозорци по целия овал на свода и заедно със свежия въздух в сумрачното помещение могъщо нахлуеше слънцето, там беше дори хубаво. Естествено, общуването му с хората бе ограничено, само понякога по възжената стълба се изкачваше при него колега гимнастик и тогава двамата седяха на трапеца, облежани вдясно и вляво на опорните въжета, и бъбреха, или пък строителни работници поправяха покрива и разменяха с него две-три думи през някой отворен прозорец, или пък пожарникарят проверяваше аварийното осветление на най-горния балкон и му подвикваше нещо респектиращо, но трудноразбираемо. Иначе наоколо си оставаше тихо; само сегиз-тогиз някой служещ, влязъл по погрешка в празния театър през следобедните часове, замислено се взираше нагоре към почти губещите се за погледа висоти, където артистът, без да знае, че някой го наблюдава, се занимаваше с изкуството си или почиваше.

Така артистът би могъл да си живее необезпокояван от нищо, ако не бяха неизбежните пътувания от селище на селище, които за него бяха извънредно досадни. Наистина импресариото се грижеше

артистът да бъде предпазен от всяко ненужно удължаване на страданията му: за пътуванията из градовете използваха състезателни автомобили и с тях, по възможност нощем или в най-ранните часове на деня, профучаваха по безлюдните улици с най-голяма скорост, но, естествено, твърде бавно за копнежа на артиста; във влака поръчваха цяло купе, където макар и в жалко, но все пак в някакво подобие на обичайния си начин на живот артистът прекарваше пътуването горе, в багажната мрежа; дълго преди пристигането на артиста в следващото гастролно селище, трапецът вече бе на мястото си в театъра, всички водещи към залата врати стояха широко разтворени, всички коридори бяха освободени, но все пак най-хубавите мигове в живота на импресариото бяха винаги онези, в които артистът слагаше крак на възжената стълба и светкавично — най-после — пак увисваше горе на своя трапец.

Макар импресариото да бе устроил вече много пътувания, всяко следващо бе за него отново мъчително, защото независимо от всичко друго, пътуванията винаги бяха убийствени за нервите на артиста.

Така веднъж те пак пътуваха заедно, артистът лежеше в багажната мрежа и мечтаеше, импресариото се бе облегал в отсрещния ъгъл до прозореца и четеше книга — тогава артистът тихо го заговори. Импресариото начаса бе на негово разположение. Като хапеше устни, артистът промълви, че за своята гимнастика сега вече вместо досегашния един, щели да му трябват винаги два трапеца, два срещуположни трапеца. Импресариото веднага даде съгласието си. Но артистът, сякаш за да покаже, че тук одобрението на импресариото е също тъй без значение, както и евентуалното му, възражение, добави, че отсега нататък, вече никога и при никакви обстоятелства няма да играе само на един трапец. От представата, че все пак някога това би могло да се случи, той изглежда, потръпна колебливо и като го наблюдаваше, импресариото още веднъж изрази пълното си съгласие и каза, че два трапеца били нещо по-добро от един, това ново начинание имало и други предимства, то правело продукцията по-разнообразна. И тогава артистът внезапно заплака. Силно изплашен, импресариото скочи от мястото си и запита какво всъщност се е случило, но като не получи отговор, покачи се на пейката, погали го и притисна лицето си до неговото, тъй че и него обляха сълзите на артиста. И едва след много въпроси и гальовни думи артистът изрече, хлипайки:

— Само с този едничък лост в ръцете — как мога да живея!

Сега вече за импресариото бе по-лесно да утеши артиста; обеща му, че още от първата гара ще телеграфира в следващото гастролно селище за втори трапец; упрекна се, че толкова време е оставял артиста да работи само на един трапец, благодари му и усърдно го похвали, че най-сетне му е отворил очите за тази грешка. Така на импресариото полека-лека се удаде да успокои артиста и можеше отново да се оттегли в своя ъгъл. Но сам той не се успокояваше, с дълбока загриженост тайно поглеждаше над книгата към артиста. Щом веднъж са започнали да го мъчат подобни мисли, можеше ли някога съвсем да престанат? Нямаше ли постоянно да се увеличават? Не застрашаваха ли съществуването му? И наистина импресариото вярваше, че вече съзира как в привидно спокойния сън, с който бе приключил плачът, по гладкото чело на артиста започват да се изписват първите бръчки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.